

«ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΩΝΤΑΣ ΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ» ΣΤΟ ΠΕΚΙΝΟ "Η ΑΝΟΙΓΟΝΤΑΣ ΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ ΜΕ ΧΑΡΤΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ... ΣΙΝΙΚΗ ΔΥΝΑΜΗ

Μύρων Μυρίδης, Νίκος Καρανικόλας*

Τα διεθνή συνέδρια των θεσμικών επιστημονικών φορέων αποτελούν πάντα, ως γνωστόν, την ευκαιρία συνάντησης σε τακτά χρονικά διαστήματα των επιστημόνων της ειδικότητας, πολλές φορές όμως και αυτών που βρίσκονται στην ευρύτερη περιφέρειά της, ή και άλλων που, όταν η αντίστοιχη επιστήμη διακρίνεται από μια ευρύτερη κοινωνική αποδοχή, συντελούν στη διάχυση της εξειδικευμένης γνώσης στο ευρύτερο κοινό.

Σε αυτή την κατεύθυνση, θα έλεγε κανείς, λειτουργούν και τα Συνέδρια της Διεθνούς Χαρτογραφικής Ένωσης (International Cartographic Association - ICA*), που πραγματοποιούνται κάθε δύο χρόνια σε διάφορες πόλεις του κόσμου.

Η ιστορία τους είναι σχετικά

παλιά, ξεκινάει πριν σαράντα περίπου χρόνια και σηματοδεύει για καιρό τα καλοκαίρια χαρτογράφων και γεωγράφων, αφού παραδοσιακά τα Συνέδρια της ICA γίνονται στην περίοδο Ιουλίου-Αυγούστου.

Μετά από τις, κατά κάποια έννοια, συμβατικές επιλογές Στοκχόλμης και Οτάβας των δύο τελευταίων συνεδρίων, η επιλογή του Πεκίνου ως πόλης που θα φιλοξενούσε το 20ό έμοιαζε τουλάχιστον η απαρχή μιας γοητευτικής περιπέτειας. Με το σημαδιακό τίτλο «Χαρτογραφώντας τον 21ο αιώνα», οι εργασίες του Συνεδρίου άρχισαν, μετά τη λιτή, κινέζικου τύπου τελετή έναρξης, τη Δευτέρα 6 Αυγούστου 2001, στο Διεθνές Συνεδριακό Κέντρο του Πεκίνου.

Τα «πληθυσμιακά» του συνεδρίου

Με 1157 συμμετέχοντες από 57 χώρες, 814 εκπροσώπους (295 Κινέζους, 519 μη Κινέζους), 59 φοιτητές, 120 συνοδευόντες και 233 εκθέτες, το Συνέδριο, παρά τις απαισιόδοξες

* Σημείο των καιρών ή απλή προσπάθεια διεύρυνσης αντικειμένων και ενσωμάτωσής τους στον αρχικό πυρήνα; Το 20ό Συνέδριο υιοθέτησε τη νέα ολοκληρωμένη ονομασία της Ένωσης: από International Cartographic Association σε The Society for Cartography and Geographic Information Science. Ο προηγούμενος Πρόεδρος Καθ. Michael Wood εξήγησε την επιλογή ως το «φυσιολογικό επόμενο βήμα στην εξέλιξη στενά συνεργαζόμενων επιστημονικών χώρων».

* Μεταπτυχιακός φοιτητής, Τμήμα Τοπογραφών, ΑΠΘ.

προβλέψεις, έμοιαζε να ανταγωνίζεται σε μεγέθη την κινέζικη κλίμακα. Ας σημειωθεί ότι η ελληνική συμμετοχή ήταν στο ανάλογο ύψος: δεκαεπτά συμμετοχές με δώδεκα ανακοινώσεις, εκπροσωπώντας την Ελλάδα, ο Πρόεδρος και ο Γενικός Γραμματέας της Χαρτογραφικής Επιστημονικής Εταιρείας Ελλάδας (XEEE).

Οι 260 εργασίες που παρουσιάστηκαν σε 65 συνεδρίες, οι τέσσερις συνεδρίες «αφίσας» με 80 εργασίες, οι 20 συναντήσεις επιτροπών, η Διεθνής Έκθεση Χαρτών με 1200 εκθέματα από 30 χώρες, η Έκθεση Ιστορικών Κινέζικων Χαρτών με 140 εκθέματα και, τέλος, ο θεσμοποιημένος παιδικός χαρτογραφικός διαγωνισμός «Barbara Petchenik»,

με 159 εκθέματα από 25 χώρες, δημιούργησαν από τις 6 ως τις 11 Αυγούστου, ένα πολύμορφο, πολύχρωμο, πολύβουο, αλλά εντέλει «ζεστό» και φιλικό forum γύρω από τη Χαρτογραφία, τις εξελίξεις και τις προοπτικές της. Σκόπιμο θα ήταν να αναφέρουμε εδώ ότι στον εν λόγω παιδικό διαγωνισμό, στον οποίο η Ελλάδα συμμετέχει συστηματικά

από την ένταξη της ΧΕΕΕ στην ICA, ως εθνικός αντιπρόσωπος, η ελληνική συμμετοχή για τρίτη συνεχόμενη φορά κατακτά ένα από τα οκτώ ισότιμα βραβεία του διαγωνισμού. Θέμα αυτού του διαγωνισμού ήταν το σύνθημα «Σώστε τη Γη». Για το 2003, στο Durban της Νότιας Αφρικής, το θέμα του διαγωνισμού θα είναι: «Φτιάχνοντας έναν καλύτερο κόσμο για τα παιδιά».

Χαρτογραφική πολυποικιλότητα

Τα αντικείμενα γύρω από τα οποία ανέπτυξαν τους προβληματισμούς τους και τα αποτελέσματα των ερευνών τους οι συνέδριοι ήταν πολλά και ιδιαίτερα ενδιαφέροντα: ξεκινώντας με θέματα χαρτογραφικού σχεδιασμού και παραγωγής, Συστημάτων Γεωγραφικών Πληροφοριών και Ψηφιακής Χαρτογραφίας, χαρτογραφικής θεωρίας και μεθοδολογίας, Χαρτογραφίας και περιβάλλοντος, περνώντας σε θέματα Χαρτογραφίας στο διαδίκτυο, εκπαίδευσης και κατάρτισης στη Χαρτογραφία, Χαρτογραφίας Τουρισμού, εθνικών και περιφερειακών ατλάντων, Ιστορικής Χαρτογραφίας και ιστορικών χαρτών, δορυφορικών χαρτογραφήσεων, Χαρτογραφίας με πολυμέσα και ηλεκτρονικών χαρτών και ακόμα θέματα Αστικής Χαρτογραφίας, γενίκευσης χωρικών δεδομένων και οπτικοποίησης, Χαρτογραφίας ορεινών όγκων, Χαρτογραφίας παιδιών και φύλων, Χαρτογραφίας για άτομα μειωμένων δυνατοτήτων και πολλά ακόμα, που θα έκαναν αυτή την αναφορά κουραστική, δεν είναι περίεργο που τα πρακτικά του Συνεδρίου χρειάστηκαν πέντε ογκώδεις τόμους των επτακοσίων και πλέον σελίδων έκαστος.

Μεγάλη σημασία δόθηκε κατά τη διάρκεια του συνεδρίου, μέσα από τις εργασίες που παρουσιάστηκαν, στα θεωρητικά προβλήματα της Χαρτογραφίας. Προβλήματα που μοιάζει να απασχολούν τους περισσότερους επιστήμονες σε διάφορες χώρες του κόσμου. Ένα από αυτά, που φαίνεται να είναι πολύ σημαντικό, υπήρξε το θέμα της χαρτογραφικής γλώσσας και του ρόλου της στη σύγχρονη Χαρτογραφία. Θέματα «συντακτικού», τυπολογίας και εξέλιξης συμβόλων, σημειολογίας των ψηφιακών γεωβιβλιοθηκών, έδωσαν την ευκαιρία για μεγάλες και διεξοδικές συζητήσεις.

Συζητήθηκαν ακόμα όλες οι απόψεις, σε μια σειρά από συνεδριάσεις που αφιερώθηκαν στη χαρτογραφική κατάρτιση και εκπαίδευση. Ήταν ιδιαίτερα ευχάριστο να διαπιστώνει κανείς το μεγάλο ενδιαφέρον για συμμετοχή όλων των εκπροσώπων.

Ποιοι κέρδισαν τις εντυπώσεις

Βέβαια, σε μία σύντομη αναφορά, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ιδιαίτερο ενδιαφέρον έδειξαν οι συνέδριοι στην έκθεση Κινέζικων Ατλάντων, στην οποία 132 άτλαντες τόσο σε ψηφιακή μορφή όσο και εκτυπωμένοι σε χαρτί αποδείκνυν την παιδεία της κινέζικης Χαρτογραφίας στην παραγωγή ατλάντων. Σε μία πιο μοντέρνα προσέγγιση υπήρξαν παρουσιάσεις αφιερωμένες σε ένα από τα πιο σύγχρονα εγχειρήματα της παγκόσμιας χαρτογραφίας. Η δημιουργία της «Ψηφιακής Γης» (Digital Earth) όπου τόσο τα ερευνητικά ιδρύματα της Κίνας όσο και των ΗΠΑ δείχνουν ιδιαίτερη δραστηριότητα στον τομέα αυτό. Η «Ψηφιακή Γη» μπορεί να θεωρηθεί ως η δημιουργία μιας τρισδιάστατης τοπογράφησης

του πλανήτη, με ακρίβειες που αγγίζουν το ένα μέτρο. Θεωρητικά προβλήματα της Χαρτογραφίας όπως η «Χαρτογραφική Γλώσσα» αναλύθηκαν από επιστήμονες ιδρυμάτων του Καναδά, της Πολωνίας, της Ρωσίας και της Γερμανίας. Μια πολύ ενδιαφέρουσα εργασία παρουσιάστηκε επίσης από τον D. Taylor (Καναδάς), για τη διδασκαλία της Χαρτογραφίας μέσω του διαδικτύου, που αποδεικνύει και το μέγεθος εκείνης της ομάδας επιστημόνων που ασχολούνται με τη διδασκαλία εξ αποστάσεως. Ιδιαίτερα μοντέρνες ήταν και οι παρουσιάσεις που αφορούσαν τη χαρτογράφηση του ηλιακού μας συστήματος και της επιφάνειας πλανητών όπως του Αρη. Τέλος, για πρώτη φορά δόθηκε η ευκαιρία στους χαρτογράφους να έχουν μια καθαρότερη εικόνα της παραδοσιακής κινέζικης Χαρτογραφίας μέσα από ένα πλήθος ομιλιών σχετικών με την ιστορία της. Η ελληνική συμμετοχή πραγματοποιήθηκε σε ένα μεγάλο φάσμα συνεδριών, όπως στη χρήση νέων τεχνολογιών στη Χαρτογραφία, στις εφαρμογές της Χαρτογραφίας σε θέματα περιβάλλοντος, στη χαρτογράφηση ορεινών όγκων, στη Χαρτογραφία για παιδιά, στο πεδίο των Ναυτικών Χαρτών, σε εφαρμογές τηλεπισκόπησης στη Χαρτογραφία, στην κατασκευή ηλεκτρονικών θεματικών ατλάντων και στην εκπαίδευση στη Χαρτογραφία.

Η «βίωση» μιας γεωγραφικής φαντασίωσης

Όμως ας επιτραπεί, ειδικά γι' αυτή την περίπτωση, να δηλώσουμε ευθέως ότι το συνέδριο δεν ήταν παρά η δικαιολογία ή η αφορμή για το ταξίδι. Όνειρο και επιθυμία ζωής το ταξίδι στην Κίνα, βρήκε την ιδεώδη ευκαιρία να πραγματοποιηθεί. Οι

από τα πριν εικόνες, φτιαγμένες από χρόνων διαβάσματα, συζητήσεις, φαντασιώσεις, κατασκευές, έμελλε να ανατραπούν συχνά και ποικιλοτρόπως, όχι όμως σπάνια με πικρό τρόπο.

Φτάνοντας στο Πεκίνο, και μάλιστα την επόμενη την επιλογής του ως πόλης των Ολυμπιακών Αγώνων του 2008, από έναν κλειστό αυτοκινητόδρομο που οριοθετείται από τεράστιες δενδροστοιχίες μεταφυτεμένες από τη Βόρεια Κίνα, η ιδέα και μόνο της Αττικής Οδού έμοιάζε με ανέκδοτο για Κινέζους. Είναι βέβαιο, από την άλλη, ότι ο περίφημος αττικός ουρανός θα είναι ίσως αυτός που θα κλέψει την παράσταση, διότι αυτό που μας περιμένε στο Πεκίνο ήταν ένα κλιματολογικό σοκ: 35°C και 98% υγρασία για τις ευαίσθητες ελληνικές ιδιοσυγκρασίες είναι κάτι που ξεπερνιέται δύσκολα, έστω κι αν από μικρός αναγκαζόσουν να παίρνεις θέση ή να απολογείσαι γι' αυτά που συνέβαιναν κατά καιρούς στην Κίνα.

Υπάρχει όμως και ο προστάτης των ταξιδιωτών, οι οποίοι, χωρίς να ανταγωνίζονται κανέναν Μάρκο Πόλο, έπρεπε ωστόσο να ανακαλύψουν τη χώρα και τα μυστήριά της. Έτσι, οι άνεμοι που φύσηξαν τη νύχτα άλλαξαν όλα τα καιρικά δεδομένα και η πρώτη ανακάλυψη, αυτή του Σινικού Τείχους, έγινε κάτω από ένα φως που δεν είχε τίποτα να ζηλέψει από αυτό που θα είχε κανείς την τύχη να δει στην Αθήνα όταν φυσάει το γνωστό βοριάδακι.

Κραυγές και ψίθυροι

Όμως ούτε το εντυπωσιακό Τείχος ούτε η γοητευτική αρμονία της Απαγορευμένης Πόλης και τα τόσα άλλα, μεταξύ των οποίων η ακόμα και σήμερα εντυπωσιακή όπερα του Πεκίνου και η πάντα γευστική πάπια Πεκίνου, για τους γευσισγνώστες, μπορούν να θεωρηθούν ότι δημιουργούν αυτό που θα σε κάνει να ξανασκεφτείς τι είδες, τι άκουσες, τι γεύτηκες, τι οσμίστηκες, τι άγγιξες στο Πεκίνο κατ' αρχάς, αλλά και στις άλλες περιοχές αυτής της αχανούς χώρας που είχαμε την τύχη να επισκεφθούμε.

Θα ήταν ιδιαίτερα τολμηρό να προσπαθήσει κανείς από αυτό το κείμενο να μεταφέρει την πολύμορφη εικόνα της σημερινής Κίνας, συζητήσιμης σε όλα τα επίπεδα παρά τον πρώτο μεγάλο ενθουσιασμό και τη γοητεία μιας νέας αποκαλυπτικής ανακάλυψης. Μένει ωστόσο η αίσθηση της συνειδητής προσπάθειας από την πλευρά της σύγχρονης κινέζικης ηγεσίας για την ανάπτυξη ενός νέου μοντέλου οργάνωσης του χώρου, που μοιάζει να επιφέρει σημαντικές αλλαγές στον κοινωνικό και γεωγραφικό ιστό της χώρας και όχι μόνο.

Η περιήγηση τις επόμενες δεκαπέντε μέρες, στα υψίπεδα του Θιβέτ και της βορειοκεντρικής Κίνας (Σιάν, Λαν-Τσου), αλλά και στα νοτιοανατολικά παράλια Σαγκάη, Γκουιλίν, Καντώνα και Χονγκ-Κονγκ, που ακολουθήσε το μετασυνεδριακό πρόγραμμα, πλούτισε στον υψηλότερο βαθμό τις εντυπώσεις των τεσσάρων

της «Greek band», όπως έμειναν γνωστοί στην ομάδα των συνέδρων.

Πραγματικά δυνατές, αλλά και μοναδικές μερικές φορές, αυτές οι εντυπώσεις τόσο από το φυσικό χώρο όσο και από τον ανθρωπογενή, συμπληρώσαν, χωρίς ωστόσο να ολοκληρώσουν, την εικόνα μιας «νέας» Κίνας, που πάντα βέβαια θα κρατάει το «άλλο μισό της καρδιάς μας», θα κάνει όμως το υπόλοιπο να προβληματίζεται και να διερωτάται γι' αυτή την ατμόσφαιρα «αμερικάνικου» τύπου που πολλές φορές συναντήσαμε.

Κλείνοντας αυτό το σημείωμα για το 20ό Συνέδριο της Διεθνούς Χαρτογραφικής Ένωσης, ας μας επιτραπεί ένας υπαινιγμός, που εξάλλου και άλλοι συνέβαλαν στη διατύπωσή του, σε σχέση με τη «σημειολογία» του θέματος του συνεδρίου: αν αντικείμενό του υπήρξε ο προβληματισμός για τη Χαρτογραφία του 21ου αιώνα, ο δικός μας προβληματισμός πολύ συχνά προσανατολίστηκε προς τις ενδείξεις για την ανάδειξη της νέας «υπερδύναμης» του 21ου αιώνα!

Ίσως στο Durban της Νότιας Αφρικής το 2003, με τη «Χαρτογραφική Αναγέννηση: η αναζωογόνηση των αναπτυσσόμενων κρατών», ή στην ισπανική La Coruña το 2005, η Χαρτογραφία να «τα 'χει βρει» ως τότε με την Επιστήμη των Γεωγραφικών Πληροφοριών και να 'χει δέσει ακόμα στενότερα τους δεσμούς της μαζί της, η εμπειρία όμως του Πεκίνου και γενικότερα της Κίνας, ως μοναδική, δεν θα αμφισβητηθεί από κανέναν.